

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai
Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039
sprk@sprk.gov.lv

2021. gada 2. augustā
Nr. 27-2021

Par siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikas satvara projektu

Latvijas siltumuzņēmumu asociācija (LSUA) ir izskatījusi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (SPRK) publiskai konsultācijai nodoto Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikas satvara projektu (Konsultāciju dokuments) un ar šo nosūta atbildes uz Konsultāciju dokumentā uzdotajiem jautājumiem.

Regulatīvais un tarifu periods

1. Kā vērtējat regulatīvā perioda garumu – 6 gadi un tarifa perioda garumu – 2 gadi?

LSUA uzskata, ka piedāvātais regulatīvā perioda laiks ir par garu. Laikā, kad notiek strauja tehnoloģiju attīstība, nav informācijas par ES un citu fondu nākotnes programmām, kā arī nav iespējams prognozēt darbaspēka, ārpakalpojumu, remontdarbu, u.c. operacionālās izmaksas, mūsdiā, regulatīvā perioda ieviešana un pasākumu plāna fiksēšana var būtiski ietekmēt uzņēmuma iespējas attīstīties un pilnveidoties. Ņemot vērā minēto, LSUA aicina atteikties no regulatīvā un tarifa perioda noteikšanas, tomēr, ja tas nav iespējams, samazināt regulatīvā perioda ilgumu (maksimums 4 gadi) un tajā iekļaut tikai CAPEX.

2. Kā vērtējat robežvērtību – lietotājiem nodotā siltumenerģija līdz 75 000 MWh, kas izšķir komersantus, kuriem piemēro diferencēto tarifu izvērtēšanas detalizāciju?

LSUA lūdz skaidrot, kā tika izvēlētas robežvērtības uzņēmumu grupēšanai un atšķirības starp grupām. Biedru sniegtā informācija liecina, ka, atkarībā no laikapstākļiem, uzņēmumu lietotājiem nodotās siltumenerģijas apjoms var būtiski atšķirties un līdz ar to pa gadiem var mainīties to atrašanās vienā vai citā grupā.

3. Vai atbalstāt esošo atļauju/piemērošanas kārtības saglabāšanu attiecībā uz kurināmā cenu? Kāpēc?

LSUA atbalsta esošās kārtības saglabāšanu, jo tā ļauj operatīvi reaģēti uz kurināmā cenas izmaiņām, un tādējādi ir iespējams nodrošināt siltumapgādes pakalpojuma sniegšanu par aktuālo cenu. Papildus ir jāizvērtē iespēja koriģēt arī no dažādiem kurināmā veidiem saražotās un vai iepirktais siltumenerģijas apjoms.

Tarifu projekta izvērtēšanas pieejas diferencēšana

1. Kā kopumā vērtēja pāreju uz projektu izvērtēšanas pieejas diferencēšanu?

LSUA atbalsta tarifu projekta izvērtēšanas pieejas diferencēšanu, ja tādā veidā ir iespējams samazināt tarifa izskatīšanas laiku/ panākt ātrāku tarifa apstiprināšanu.

2. Kā vērtējat vienotas biznesa plāna / tarifu projekta izstrādes formas ieviešanu (priekšrocības, trūkumi)?

LSUA atbalsta vienotas tarifu projekta izstrādes formas ieviešanu. Būtu nozīmīgi, ja šajā formā jau būtu iestrādāti rīki/ mehānismi, kas tās aizpildīšanas gaitā jau vērstu aizpildītāja uzmanību uz ievadītā lieluma atšķirībām no SPRK references lieluma, piemēram, attiecīgā vidējā rādītāja nozarē. Mūsu ieskatā šādas formas izmantošana gan atvieglotu uzņēmumu darbu, sagatavojot tarifa projektu, gan samazinātu izvērtēšanai nepieciešamo laiku.

Pašlaik nav skaidra tarifa noteikšanai nepieciešamā biznesa plāna izstrādes nepieciešamība un tajā ietverto pasākumu izvērtēšanas kārtība un iesaistīto pušu loma un atbildība par pieņemto lēmumu rezultātiem rādītājiem.

3. Kādi mehānismi, jūsuprāt, motivētu nozares pārstāvjus ieguldīt papildu pūles pēc iespējas precīzāku tarifu projektu/ ikgadējo atskaišu izveidē?

LSUA uzskata, ka informācijas sniegšanu būtiski atvieglotu vadlīnijas, kurās būtu iekļauta informācija par izmaksām, kas katrā no iesniedzamajiem rādītājiem būtu iekļaujamas. Kā piemēru varam minēt tehniskā direktora atalgojumu – mazā uzņēmumā šī darbinieka atalgojums būtu pieskaitāms pie ražošanas darbaspēka izmaksām, savukārt lielā uzņēmumā – pie administratīvo darbinieku atalgojuma. Attiecīgi, ja būtu izstrādātas šādas vadlīnijas, uzņēmumiem būtu skaidrs, kurā pozīcijā jāiekļauj attiecīgā darbinieka izmaksas, bet SPRK speciālistiem nebūtu jāvelta papildu laiks, gatavojot pieprasījumus skaidrojumu sniegšanai. Tāpat vadlīniju neesamība dod plašas interpretācijas iespējas, kas noved pie neprecīzu, tālākai lietošanai grūti interpretējamu datu iesniegšanas. Vēl aicinām SPRK izskatīt iespēju izmaksas grupēt lielākos blokos, izmantojot līmeņatzīmes.

Komersantu grupēšana un līmeņatzīmju noteikšana.

Kā vērtējat piedāvātās indikatīvās grupas?

Lūdzam skaidrot, kāda bija metodiskā pieeja, izvēloties sadalījumu līdz 75000 MWh, un kāda rīcība ir sagaidāma, ja uzņēmums pēc lietotājiem nodotā siltumenerģijas apjoma ir vērtējams, kā uz robežas esošs?

Tāpat, vēlamies norādīt, ka references līmeņatzīmēm ir jābūt caurspīdīgām, t.i., tām ir jābūt publicētām sistēmā un komersantiem ir jābūt iespējai sekot līdzi izmaiņām. Jaunā regulatīvā metodika būtu jāveido uz pamatotu un uz attīstību veicinošu izmaksu līmeņatzīmju pamata.

Divdaļīgais tarifs un tarifu diferenciacija

1. Vai, jūsuprāt, divdaļīgais tarifs/ tarifu diferenciacija varētu veicināt infrastruktūras efektivitātes veicināšanu?

Pirmais, ko vēlamies norādīt - uzskatām, ka izvēlei, piemērot divdaļīgo tarifu, jābūt brīvprātīgai. Tāpat uzskatām, ka divdaļīgais tarifs noteikti veicinātu infrastruktūras izmantošanas efektivitāti, kā arī veicinātu CSA nozīmi siltumapgādē. Konsultācijas dokumenta skaidrojošajā daļā ir minēts, ka *“divdaļīgā tarifa aprēķina modeli izstrādā komersants”*. LSUA uzskata, ka tarifa aprēķina metodikai ir jābūt vienāda visiem uzņēmumiem, bet komersants, izvērtējot apstākļus, var izvēlēties, pēc kādas metodes noteikt tarifu.

Attiecībā uz tarifu diferenciāciju uzskatām, ka tas būtu nozīmīgs instruments CSA uzņēmumiem jaunu klientu piesaistē.

2. *Vai jums būtu iespēja pāriet uz divdaļīgo tarifu? Ja jā, tad kā jūs noteiktu pieslēguma jaudu?*

Diskusijā par variantiem pieslēguma jaudas maksas noteikšanai, LSUA biedri bija vienprātīgi, ka tā tiktu aprēķināta pēc 3 gadu vidējā maksimālā pieprasījuma.

3. *Vai jūs izmantotu iespēju diferencēt tarifus dažādām lietotāju grupām? Kādus parametrus apsvērtu grupu noteikšanai?*

LSUA ieskatā, iespēja diferencēt tarifus būtu nozīmīgs arguments uzņēmumiem sarunās ar potenciālajiem klientiem. Diferencēti tarifi varētu tikt piemēroti jaunajiem klientiem, lielajiem klientiem, tāpat grupēšana varētu tikt veikta pēc konstanta patēriņa un zemās temperatūras, u.c. Tai pat laikā vēlamies norādīt, ka SPRK nav pietiekami skaidri norādījis diferencēto tarifu piemērošanas metodiku, kā arī, kādām patērētāju grupām un pēc kādiem kritērijiem tā būtu pielietojama.

Samērīgas peļņas aprēķins un efektivitātes stimuli

1. *Kādi papildus ar peļņas aprēķinu saistīti mehānismi veicinātu jūs kā komersantu izvēlēties mērķtiecīgas, izmaksās efektīvas un uz klimatneitralitāti vērstas investīcijas un/vai pastāvīgi uzlabot darbības efektivitāti?*

Lai sasniegtu arvien labākus efektivitātes rādītājus, uzņēmumam ir jābūt stimulam to darīt, ir nepieciešami veicinošie mehānismi. Kā piemēru varam minēt zudumu apmēru siltumtrasēs. Saskaņā ar Ministru Kabineta 29.04.2016. noteikumu Nr. 243 "Noteikumi par energoefektivitātes prasībām licencēta vai reģistrēta energoapgādes komersanta valdījumā esošām centralizētām siltumapgādes sistēmām un to atbilstības pārbaudes kārtību" prasībām, relatīvie siltuma zudumi siltumtīklā nedrīkst pārsniegt 17% gadā. Attiecīgi, ja uzņēmumam ir izdevies šo rādītāju samazināt līdz 15%, ieguvumu no efektivitātes paaugstināšanas vajadzētu dalīt ar patērētāju, t.i. tarifa aprēķinā iekļaujot 16%. Šādu principu, mūsuprāt, būtu jāattiecina uz jebkuriem normatīvajos aktos noteiktajiem efektivitātes rādītājiem – ja uzņēmumam ir izdevies sasniegt augstāku līmeni par prasīto, ieguvums ir dalāms uz pusēm ar klientiem.

2. *Kā vērtējat esošos darbības efektivitātes stimulus?*

LSUA ieskatā, pašlaik nepastāv darbības efektivitātes stimuli.

Investīciju plānošana

1. *Kā vērtējat piedāvāto pieeju saistība ar nepabeigtās / plānotās būvniecības ietveršanu un atzīšanu regulatīvajā periodā?*

LSUA atbalsta iespēju, ka tarifa projekts tiek iesniegts būvniecības procesa laikā, lai līdz ar objekta nodošanu ekspluatācijā varētu stāties spēkā jauns tarifs. Tomēr, esot tarifu aprēķināšanas metodikas izmaiņu izstrādes sākuma posmā, kad nav zināmas visas tajā iekļautās prasības, aprēķini, u.c. detaļas, nevaram sniegt konkrētu vērtējumu. Ir nepieciešams skaidrot (trūkst definīcijas), kas tiek saprasts ar formulējumiem regulatīvais periods un tarifu periods, kādi ierobežojumi un iespējas būs uzņēmumiem šajos laika posmos. Mūsu ieskatā, OPEX nedrīkst būt iekļauts CAPEX. Laikā, kad pārmaiņas jebkuros procesos ir vērstas uz to vienkāršošanu, būtu loģiski sagaidīt, ka izmaiņas tarifu aprēķina metodikā arī vienkāršotu veicamās darbības, nevis palielinātu birokrātisko slogu.

2. Kā, jūsuprāt, Regulators vēl vairāk var veicināt sadarbību starp komersantiem un pašvaldībām?

LSUA ieskatā, nedrīkst palielināt politisko ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi.

Apkopojot šajā vēstulē minēto, ir jāsecina, ka neredzam skaidri definētu jaunās metodikas ieviešanas mērķi un sasniedzamos rezultātus SPRK, nozarei un patērētājiem. Konsultāciju dokumentā iekļautie skaidrojumi būtu vieglāk izprotami, ja būtu definētas un aprakstītas potenciālo līmeņatzīmju vērtības; aprakstīti salīdzinoši piemēri rādītāju aprēķiniem pēc esošās metodikas un, izmantojot plānoto pieeju; piedāvāti tarifu diferencēšanas piemēri, u.c.. LSUA norāda, ka izmaiņām CSA regulācijā jābūt vērstām uz procesu uzlabošanu, vienkāršošanu un efektivizāciju, skaidri definējot procesa noteikumus. Turklāt, mūsuprāt, šī sasniegšanai nebūt nav nepieciešams kardināli mainīt jau esošo kārtību – iesākamam būtu pietiekami ar atskaišu formu uzlabošanu, momentānas atgriezeniskās saites sniegšanu uzreiz pēc atskaites iesniegšanas, detalizētu vadlīniju sagatavošanu uzņēmējiem par atskaišu un tarifu projekta sagatavošanu un aprēķinu veikšanu, u.c.

Ar cieņu

Valdis Vītoliņš
Biedrības Latvijas siltumuzņēmumu asociācija
Valdes loceklis

DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.